СЕРБСКЕ НАРОДНЕ НОВИНЕ.

Новине наше излазе сваке седмице двапутъ а С. Нар. Листъ по еданпутъ.

ГОД. XI.

Пренумерирати се може на свак. ц. к. Пошти съ поглед. цѣномъ 5 фор. 24 кр. ср

ЧИСЛ. 16. ПЕШТА, Неделя 22. Февруарія 1848.

УНГАРІЯ.

Државни Соборъ у Пожуну.

Совѣтованѣ у горнѣмъ столу; о мађ. езику и народности. — Грофъ Ант. Сечень: Намѣріо самъ био у кратко о предмету овомъ проговорити. Будући да се о предмѣту овомъ на прошастомъ собору подобно предложеніе Нѣг. Величеству поднело, нисамъ сл. великашима дугимъ говоромъ досаѓивати хотѣо, но у званію, кое ме по милости Нѣг. Величества съ едномъ одъ овы у союженимъ кралѣвинама напоменути вармеђа тешнѣ скопчава, наново самъ се о томъ увѣріо, да политика, коя се у призрѣнію трію овы вармеђа употреблява, неодговара правомъ интерессу Унгаріе. Тога ради хотѣо самъ свое мнѣніе о цѣломъ хорватскомъ питаню за оно време задржати, кадъ се рѣшеніе Станова о овомъ предмѣту сл. великашима приобшти. А тогъ реда у совѣтованю желіо самъ се тимъ више држати, еръ самъ свагда увѣренъ био, да ће се питанѣ о „придруженимъ странама" онда найуспѣшніе претресати моћи, ако се свака стварь по особъ не предузме (еръ покрай тога ніе могућно избеѓи, да не би се наклоность или ненаклоность прама поединогъ питаня показала и изключително утицала у конечно рѣшенѣ цѣле ствари) већъ ако се сва одношенія союж. кралѣвина прама унгарске на еданпутъ у совѣтованѣ предузму. Но говоръ Г. графа Л. Баћани дао ми е поводъ, да у обште мое мнѣніе о езику изявимъ. Я самъ свагда разликовао побѣду народногъ езика, кою самъ увѣкъ као неки темель народне величине, шта више народногъ биђа сматрао, одъ саме народне величине, еръ у призрѣнію придруж. страна има іоштъ више фактора окромъ овогъ, има фактора, кои су, као што самъ се на прошастомъ држ. собору изяснити усудіо, важногъ овогъ душевногъ единства найсигурніи темельни каменъ, премда се чини, да се они цѣли матеріалногъ единства противе. Понайвећи одъ овы фактора е почитованѣ понаособне народности, ово намъ тимъ извѣстніе може служити за правацъ у вишой политики, еръ се неможе опровргнути, да кадъ би, оставивше већу политику, силніи гласъ заповѣданя кодъ они кои се тиче и послушанъ био, у оваковой покорности имала би привржeность къ нашей народности и уставу слабо поверенѣ, еръ они кои су тако лако заборавити могли, да су били Хорвати, могли би тако исто и то заборавити, да су Мађари постали. Само властѣ проћу постоеће ма кое народности, ма како се она слаба чинила, у садашнѣмъ вѣку, кадъ се свуда чувство народности пробудило, па зато се и у призрѣнію союж. кралѣвина ово више аналогіи обштегъ европейскогъ колебаня приписати има, него одпираню и реакціи, у садашнѣмъ вѣку насиліе прама кое народности може и слабіемъ можда народу крѣпость побудити, а снажногъ и тако неможемо угнѣтавати, него само одтуђиванѣ и омразу противъ нападника произвести. Премда би дакле, као што самъ рекао, много примѣтити имао на предложеня Станова у смотренію овы трію вармеђа, зато опетъ, будући да е графъ Л. Б. таково осмотреніе избрао, а и цѣло питанѣ на оно е полѣ пренешено, гди ће се моћи съ вишимъ обозрѣніемъ рѣшити, искрено племенитогъ графа на овомъ полю поздравлямъ, и примамъ начела нѣговогъ предложенія, у прочемъ пакъ на говоръ Г. Чанадскогъ Епіскопа пристаемъ.

Грофъ Едм. Зичій. Жели да се у овомъ закономъ предложенію и у смотренію женски воспитателни заведенія наредбе учине, еръ се женски полъ тако нѣмачки воспитава, да се съ ньимъ не може мађарски разговарати. У прочемъ жели мађарску народность укрѣпити, не само разпростиранѣмъ мађ. езика него и свободе. Будући дакле да видимо, да е мађ.. езикъ у хорватской одпоръ породіо, непротивимъ се употребляваню хорватскогъ езика на мѣсто мртвогъ латинскогъ езика; и зато се сасвимъ у смотренію 7. §а съ грофомъ Л. Баћани слаже. — Далѣ жели, да се у 6 §-у наредба учини и за грађанску войску (Bürgergarde), еръ е ова, као што намъ искуство сведочи, — протнародногъ духа; законотворство е дужно свеово тимъ више изедначити, еръ е ово установлѣніе врло важно: грађанске войске има 36000 и по овой е посѣяно семе будућей домобраной системи; жели дакле словословъ да се помађаренѣ грађанске войске законно установи.

Баронъ С. Вай. На прва 4 §-а нема шта примѣтити-еръ се са чанадскимъ епіскопомъ слаже; на 5 §. пакъ из, явлюе, да се неслаже са загребачкимъ епіскопомъ у призрѣнію оногъ питаня: едалъ оне три славонске вармеђе на Унгарску или Хорватску спадаю. Не намѣрава упуштати се у претресанѣ дипломатичкогъ питаня; за садъ само на томъ свое мнѣніе основа, да речене три вармеђе на Унгарску спадаю, еръ ньіови заступници на унгарскомъ собору за столомъ Станова седе, и прааво гласованя уживаю, будући дакле да су примили праава, треба и дужность да приме, и тако подъ унгарски законъ да подпадну. У смотренію 7 §-а неслаже се съ грофомъ Л. Баћани. Господинъ овай жели предложеніе Станова промѣнити изъ призрѣнія на правду и разборитy политику. Да е само правду напоменуо не би говоріо, но будући да е и разборитy политику навео, зато самъ я другогъ мнѣнія. — Волео би истина, да политичка сродность союжене кралѣвине съ нама соедини; но овдѣ треба обозрителни да будемо, еръ одъ 11 милліона простогъ народа едва трећину сачинявамо, и ако покрай овакове сродности іоштъ више народа сдружимо, лако ће намъ погибель запретити, докъ друге подигнемо. Ако дакле закон. ово предложеніе на сваки начинъ промѣнити треба, волемъ на предлаганѣ чанадскогъ Епіскопа пристати.

Баронъ Л. Бедековићъ: Ако се предлаганѣ Г. Чанадскогъ Епіскопа прими, то ће се мало страхъ уталожити у Хорватской, кои ради ньіовогъ народногъ езика влада, а съ друге стране, ако се у законъ стави, да се езикъ латински може употреблявати, као што исти Госпо-

динъ желі, то се съ тимъ само темель будућности мађ. єзика поставля. У прочемъ са Г. загребачкимъ епіскопомъ слаже се.

(Освѣсћенѣ). — (Заключеніє). — Будући у овой струки полѣ дѣятелности насъ се тиче, и отъ насъ найвише зависи, избираймо средства, коя насъ къ цѣли найсигурніимъ путемъ воде. Нуждно намъ є преће свега, узевши добро цѣль предъ очи, єдно средоточно мнѣніє имати: єдно полѣ и єдну форму. Она урежденя, коя су досадъ нашъ народни животъ регулирала, давно смо већъ преживили; она су старія отъ Малмутови костію: оне су за насъ Прокруста креветъ, у комъ се већъ ни уздужъ ни попрѣко смѣстити неможемо; имамо цѣлу Архиву отъ привилегія: алъ праава онда текъ имамо, кадъ ій уживамо. Тко неби благодаранъ био спрама великодушія кралѣвске Милости, кадъ є на ползу вѣрногъ свогъ народа и прааву наслѣдства (кадуцитета) отказао; тко не би се радовао, кадъ у решкрипту 1779. г. чита, да ово илъ оно пада у народну кассу ad rationem inalienabilis cassae in bonum Nationis destinatae: алъ ко намъ є кривъ, кадъ та inalienabilis Cassa никакве плодове неноси; тко є нами кривъ, кадъ смо у половини последнѣгъ вѣка тако тѣсногруди били, да смо текъ онда Соборъ искали, кадъ се Митрополитъ бира, кои се одма безъ икаквогъ за народни напредакъ слѣдства и разилазіо, као да осимъ Митрополитовогъ избора ништъ собору не принадлежи. Соборъ дакле организирајмо тако, да буде мѣсто оразумлѣнія за цѣло србство, гди би се наше зрѣле мисли као у средоточію нашле и изассимилирале, па онда съ успѣхомъ у цѣло привеле, єдномъ рѣчію, да имамо Соборъ, кои наше національне интерессе не єдностручно, као досадъ, него изишавши изъ доданашнѣ тѣснокружне форме — поєдино, а и скупа све у своє време скуплѣнимъ силама дѣйствує.

Ово све у єзгри споменувши за найнуждніє налазимъ 1-о да се издѣйствує народнимъ потребіма соразмѣрна собора повременость; єръ ако ово небуде, нашъ Соборъ зависитиће као и досадъ отъ одушевлѣнія илъ униваня, а много пути и ревеня поєдини корпорація, шта више, поєдини особа (єданъ ће казати, садъ намъ треба Соборъ, а други опетъ други путъ) и тако суштественость истогъ ніє оємчена; напротивъ, редовна повременость установлѣна осигуратће биће овогъ установлѣнія, и неће бити основанъ на самомъ родолюбія пламену, кои много пути чрезъ какову маленкость уставити се може, па Соборъ опетъ ad Calendas Graecas, него ће сваки, кога се Соборъ тиче, дужности народной ползи и просвѣти обвезанъ бити. 2-о Треба, да се начини планъ за єднако и коллегіално устроєніє обштества, коя би се путемъ займногъ дописиваня у народнимъ интересма увѣштавала. 3-о Као што є већъ у Народнимъ Новинама опомену то, да се држи отъ депутираца чрезъ конгрессъ изабрани годишня скупштина, коя би опетъ особите послове имати могла. 4-о Да се на національни фондъ веће вниманіє обрати; будући є исти народно иманѣ, нуждно є, да а) руководенѣ и отъ Собора зависи; овдѣ се разуме и цѣли сходна контролла б.) Да се сваке године рачунъ чрезъ коммиссію (народно соборну) подъ пунктомъ 3. назначену извиди, печата, и свакомъ обштеству сообшти, да цѣо србски свѣтъ станѣ свога блага знаде, а у своє време главномъ собору предложи, разумѣваући, да се исто станѣ иманя и отсадъ као и досадъ Нѣг. Величеству поднесе. в.) Колико є отъ прилике можно, некъ се прихода часть сваке године на народну ползу употреби. 5. Треба настоявати, да се наши люди и на виша достойнства дижу, баръ и у томъ да види народъ плодъ крвави свои заслуга. 6. Будући народно просвѣштенѣ найвећи є собора задатакъ, а народъ самъ своимъ зноємъ воспитателѣ своє плаћа, зато некъ се гледи, да не би Соборъ отъ уплива на своє школе и Учителѣ тако исключенъ био. 7. За мирско свештенство треба уредити и здѣлати планъ, како би се вештествено и душевно станѣ поболшало, и тако већма негъ досадъ народной цѣли соотвѣтствовати могао. 8. Да се на добра манастирска строго пази, да буду увѣкъ у цвѣтуюћемъ станю, єрбо иста народнѣгъ блага часть сочиняваю. 9. Да Калуђери изъ свогъ контемплативногъ положенія у дѣятеланъ животъ на ползу свогъ рода ступе, дакле гди є, и у колико є могуће, Калуђери манастирскимъ трошкомъ мѣсто учителя дѣцу нашу у науки, моралу и закону обучаваю. Имао би іоштъ много изложити, но будући, овдѣ питанѣ изродити се може, шта намъ пре треба, єръ све наєданпутъ неможе се; зато ове наведене, како годь іоштъ и друге пунктове и као што би редъ изискивао, представити далѣ трудићу се.

Я. І.

Сеоске кньижнице. У овогодишньемъ „Зимзелену" ратує се сбогъ сеоскошколски кньижница и народни новина за сеоске обштине. Што веле, да новине и кньижнице нису потребне, паче пагубоносне, за наше обштине, неби вредно било ни прословити, єрбо такове само сажалити морамо, кои неувиде, да ништа тако способно ніє за свѣств народног биће узбудити, и народъ у животу своимъ учврстити, као народне новине, коє су зрцало народнѣгъ живота; исто и важность кньижница увидили су сви просвѣћени народи. Но само у точки трошка за новине и кньиге нѣка ћу рѣчи. Вели се у Зимзелену, дає тай трошакъ теретанъ, недостижимъ, и да фундусъ црковни школски уштрблює. Нато я велим, да се то све добром вольомъ без обтерећеня обштине и уштрбленя фундуса учинити да є. Свако село има свою крчму (биртъ), метните данак на вино и ракию, пакъ є троструко добиено. 1-во што є скуплѣ вино и ракия, манѣ ће се пити, и том пороку прѣчити; 2-о никога обтерећавати неће, єръ се своєвольно у биртъ ходи, и тамо одъ излишя троши, тимъ сиротиню поштећує, а моћніє и богатіє постиза; 3-е путъ крозъ свако село води, коим страни путници ходе, ови ће исто у крчми пити, и на кньижицу може бити само половину трошка носити. Узмимо нека за новине, лѣтописъ, и іоштъ за кою кньигу на годину изискує се трошка одъ 40 фор. шайна, а нека се у крчми преко године коє вина, коє ракіє (на кою би се морао баръ двострукъ порезъ метнути) само 40 акова проточи, то би дошло єдна крайцара шайна по холби. То обштину ямачно неби тиштало, а Србской народности превеликъ подпоръ био. Безъ тога намъ се народъ непросвѣти, литература неподиже, народность неучврсти, покушаймо.

Изъ Приморя 1848. І. С.

ВЕЛ. БРИТАННІЯ. — Лондонъ, 19. Фебр. — У засѣданію горнѣгъ дома преузето є совѣтованѣ о непосредственомъ и сталномъ скопчаваню съ Папомъ у смотренію дипломатички однешенія. Послѣ дугогъ совѣтованя съ већиномъ гласова рѣшено є, да Папа посланика у Енглезской имати може, но да исти посланикъ никоимъ начиномъ изъ свештеничкогъ но изъ свѣтскогъ реда бити има. —

ФРАНЦУЗСКА. — Паризъ, 20. Февруаріа. — У французской є опозиція намѣравала и о томъ радила, да се представничество земальско изъ узрока што є у смотренію числа народа врло мало, промѣне и разпространи. Кадъ є на последнѣмъ државномъ собору ово предложено, већина се томе противила. Опозиція одма почне држати скупштине баяги забавне, али ове строго политичне бише и у овима се совѣтовало, како то народно представничство да се преобрази и противъ волѣ већине посланика промѣне. Правительство стане забраньивати као уставу и законма противне ове политичне састанке, и у државномъ собору министеръ Гизо особитимъ є краснорѣчіємъ и крепостю доказивао, да є неуставно ово поступанѣ; а опозиція видећи да ће ю већина опетъ надговорити, жарне погледе на узбунѣну Италію и Швайцерску бацаюћи па што обично Французске немирне главе милую, и кодъ куће баръ мало революціє желећи, намѣрила є садъ рекао би у пркосъ такови састанакъ реформалски држати, 87 посланика, князева и грофова, генерала и народни гардиста силно число као што веле до 3000 особа подписало се и наредбе су већъ учинили, да се састану. Краль и правительство у недоумѣнію стоє, силомъ войничкомъ ово уништожити чудно є? а добрити и пустити оваке бунтовногъ се-

мена пуне састанке, то є іоштъ чудніє. Министеріумъ садашньи хтѣо би да одступи, али краль неприма, и тако и Французской побуна є на врати.

Изъ Штрасбурга, средствомъ Телеграфа слѣдуюћа є вѣсть изъ Париза одъ 22. Фебр. 8 сати у ютру у Бечь стигла. Уредбе, коє є правителство французко у слѣдству одъ одбора опозиціє, како се Банкетъ држати има, проглашеногъ манифеста, учинило, принудило є коловоће опозиціє, да одъ држаня Банкета престану. Паризъ є у миру. Вѣсть одъ 22. Фебр. изъ Париза 2 сата послѣ подне. Досадъ су се доста велике гомиле по сокаци скупляле, али нереда іоштъ ніє било. Паризъ 23 Фебр. одъ понощи миръ є сасвимъ повраћенъ, заграда било є прилично число подигнуто, но національна гарда и редовно войнство све є одма порушило, при свемъ томъ жительи цѣлогъ Париза са устрашенимъ очекиванѣмъ гледе, шта ће данасъ бити. Цѣло у Паризу станујуће войнство за ударъ справлѣно стои у касарни, топови и оружіє све є намештено. Маршалъ Бижо наименованъ є главнимъ военимъ управителѣмъ цѣлогъ Париза, Генералъ Тіери управля топовима. Мало по мало скупляю се опетъ громиле, и долазећи штуденти са узскликомъ и съ викомъ „доле съ министерма" поздравляю се. Пѣваући марсельску пѣсму громиле све ближе камери депутираца приближую се, два ескадрона оклопника и варошка паризка гарда узбунѣне є гомиле мало проредила. Генералъ Себастіани са своіомъ бригадомъ стои закланяући домъ камере депутираца, докле се у ньои засѣданіє не сврши. Опетъ се барикаде и ограде по разнимъ улицама и піяцама праве, досадъ є само седамъ изъ гомиле мртви пало. У засѣданію камере Одилонъ Баротъ, Генералъ Тіардъ са знатнимъ числомъ други депутираца писмено су предложеніє поднели, да се Минестери подъ тужбу и процессъ метну.

У Паризу безъ сумнѣ 100.000 оружане войске налази се, варошко войнство еднако кралю и правителству вѣрно и подано показує се, али не тако національна гарда, коя є у великимъ четама и подъ оружіємъ писмено камери депутираца исканѣ противъ правителства поднела, и види се, да одъ краля и правителства све већимъ числомъ одпада. У камери депутираца изявіо є први Министеръ Гизо, да ће онъ са своимъ содрузима садашньимъ Министерма оставку дати и одъ правителства одступити, и да є краль графа Моле позвао, да подъ своимъ предсѣдателствомъ новъ министеріумъ састави. 3. Сата послѣ подне, у камери депутираца Одилонъ Баротъ своє слово наставля све еднако противъ министера тужбе наводећи: съ найвећимъ огорченѣмъ и раздраженостю. Траућемъ самомъ совѣтованю жагоръ є у камери найвећи, на полю пакъ національна и варошка Гарда на гдикои мѣсти и потукла се. У овой цѣлой буни нечує се ни една рѣчь противъ краля или о Республики, него само о реформи и промѣнама уредба. Паризъ 23. министеръ Гизо већъ є пао, сокаци су пуни гомилама люди, оградама, войнствомъ, гардама, и Паризъ є у совршеной побуни. Много є већъ жертви пало и крви потекло. Паризъ 24 Лудвикъ Филипъ краль французски одъ владаня одступіо єи предао є круну своимъ унуку графу одъ Париза подъ именемъ Лудвикъ Филипъ II. овога мати Херцогиня одъ Орлеансъ примила є међутимъ владу. Новъ министеріумъ подъ првенствомъ Одилона Баротъ составля се. Генералъ ла Мориссіє главнимъ управителѣмъ войнства Паризкогъ проглашенъ є. Послѣ овогъ, коє изъ страни новина у хитости сообштавамо, приватне вѣсти одъ 24 являю, да є у Паризу Республика проглашена, да є краль Лудвикъ Филипъ у Бриссл съ своіомъ породицомъ и унукомъ графомъ одъ Париза єдва утекао; да є у Паризу страшна побуна и да є ове жертвомъ више хиляда люди, коє кралѣвскогъ войнства, коє узбунѣника пало, кяже се, да є и кралѣвъ дворъ Тилѣри запалѣнъ заедно са многимъ другимъ зданіяма. Изъ Штрасбурга найновіє у Новинама вѣсти одъ 24 напротивъ овимъ приватнимъ вѣстма являю, да є Намѣстничство и привремено правителство установлѣно подъ предсѣдателствомъ Дипонтъ а членови су Араго (познати Астрономъ) Ламартенъ као министеръ иностранi дѣла, Ледристоренъ внутрени дѣла. По овомъ сбаченъ є већъ и Одилонъ Баротъ као што є Херцогиня одъ Орлеансъ владати престала, и сва є промѣна за 2 — 3 сата учинѣна.

Изванредни додатакъ аугсб. Новина слѣдуюће іоштъ изъ Париза одъ 24. Фебр. явля: битка є 23-егъ текъ кадикадъ престаяла, алъ ноћу є опетъ поновлѣна, и силни су мртви пали. Краль Лудвикъ Филиппъ обећао є Одилонъ Барота и Тіера министерма наименовати, но доцканъ! вика са свію страна чує се изъ необуздани гомила „то є опетъ нова обмана! Писмо єдно одъ истогъ дана овако гласи: дворъ кралѣвъ (palais royal) и Тилеріє и кралѣвъ дворацъ су срушени. Я вамъ пишемъ између найстрашніє пуцняве топова и пушака. Са єдне барикаде чуємъ ову прокламацію: грађани паризки! Луд. Филипъ дао насъ є онако клати као и Карлъ X. нека иде и онъ онимъ путемъ, на оружіє, сви на оружіє! Садъ є кодъ Тилеріє не битка но кланѣ и страшно кроволитіє, кралѣва оставка ніє одъ бунтовника примлѣна, изъ свію гомила чує се вика, доле съ Лудвикомъ Филипомъ, да живи республика. Међу особама намѣстничкогъ правителства налази се єданъ прость човѣкъ и єданъ кньигопечатаръ именемъ Албертъ. У кралѣвомъ двору садъ већъ гомиле народа владаю. Краль є у почетку хтѣо да своимъ сину Немуру владу уступи, но овай неприми, Херцогиня Орлеансъ, коя є за сина свога примити хтела, већъ є у камере пошла, да заклетву уставну положи, но партая радикална освои у тай часъ варошки домъ, и владу у своє руке узме. Кадъ є краль изъ Париза отишао, престолъ є кралѣвски на піяцу изнешенъ и спалѣнъ поредъ вике: да живи республика!

Ливдно, 17. Фебр. — Данасъ у ютру обнародованъ є новъ уставъ съ грмляявиномъ топова и пѣванѣмъ тебе Бога славимъ. Єдна частть либералаца ніє съ овимъ уставомъ задовольна. Све є *мирно било*, єръ *они*, кои су подплаћени да вичу, нису ту били. Напротивъ застава, челенака и радостногъ пуцаня било є доволѣ. Сициліанци хоћею особено правителство, и желе съ Неапольомъ само у толико скопчати се, да єдногъ и тогъ истогъ краля съ Неаполитанцима имаю. Ако краль несоизволи, то очекиваво конечно цеплѣнѣ и установленѣ собствене кралѣвине.

Влашка. — Новине разнесоше гласъ, да є 20.000 Руса у Влашку и Молдавску дошло, съ томъ намѣромъ, да буду спремни легитимитетъ у Европи, ако би се овай сбогъ буне у Италіи нарушіо, обдржати. Ердельске Новине „S. Wochenblatt" кажу, да то ніє истина, да су Русси у Влашку и Молдавску зато дошли, него да се силни магацини у Бессарабіи праве, као што се исто тако правило, пре што ће се неки ратъ родити. Такођеръ се разнео неосновани гласъ, да Руссъ оће да прекупи све монастире и ови добра Влашкой и Молдавской за 15.000 дуката (сваке године) и да света мѣста: Єрусалимъ, светугору и т. д. са годишньомъ платомъ снабдѣ, а монастире у Влашкой и Молдавской у конаке за войнство преобрати.

БОСНА. — 15. Фебр. — Надежда наша, да ћемо подъ окрилѣмъ младогъ нашегъ по разумногъ цара и доброгъ Падишаха, све више и више срећніє данке уживати, ево садъ скоро сасвимъ изчезнула є! Кадъ друге турске провинціє миръ уживаю, ми у страху дане пуне туге проводимо. — И до садъ є немира бивало, и досадъ є войска Раю убіяла, алъ непамтимо, да су босански Турци на Раю оружіє подизали? но ево и тогъ яда дочекали смо; дай Боже! да то не буде. — Међу босанс. Турцима іоштъ съ почетка зиме договоръ учинѣнъ є: да по начину и обичаю Арнаута на Раю ударе, оружіє да имъ поотимаю, и съ благомъ разставе, пакъ онда одъ Рає освобођени, на ньовъ рачунъ на цара да нападну. Овай комплотъ найпре є у Сараеву био, но скородошавши Паша Шерифія чувши ово, отвратіо є то зло, но само за време. У Ливну на самъ Божићъ найпре су свештенике, пакъ онда Раю поубіяти хотѣли, и да ніє єдногъ старогъ Спа-

хіе било, кои ій е одъ тогъ отвратіо, Богъ зна шта би досадъ било; тако исто и у Бѣлини и Кнезполю мало што ніе до крви дошло било. Засадъ іоштъ нигди пушка ніе пукла, но стварь у претньи и преправляню за бой стои: явно се у Травнику, Сараеву, Тузли, Зворнику и т. д. саблѣ и ножеви оштре, пушке поправляю, фишеци смотаваю, и оловна зрна сливаю; при свемъ томъ пакъ Рая осимъ бояза ништа друто неима, на одпоръ се не справля, већъ само у везира се нада, алъ се боимо да ни везиръ самъ себе неће моћи одбранити, а не чуемо да икаква помоћь одъ цара долази, ништа дакле Раи не остае, већъ илъ гинути, или у Аустрію бежати; кои су ближе међи, не велимо да неће се моћи бежанѣмъ спасти, но други, кои су одъ међе удалѣни, сви ћею изгинути.

Шта е Турке толико на Раю побунило? неможемо знати, у обште говори се, да су се увређени нашли, што е Тахиръ Паша казао, да е Рая нѣгова войска, и да ће съ Раіомъ на ньи ударити, ако законе царске не буду слушали. — Прошастогъ мѣсеца прочитанъ е по цѣлой Босни царски Ферманъ (указъ), кои е іоштъ подъ Хузрефъ Пашомъ пре 5 година дошао, алъ до овогъ везира ни еданъ ніе смѣо прогласити; ово пакъ проглашенѣ іоштъ више е Турке подпалило, будући да овай Ферманъ међу Кметомъ и Господаромъ іоштъ већу размѣру причинява, по коіой Спахія одъ Кмета ништа не може своеволно изтязавити, нити га глобити, нити на работу више одъ два дана на неделю нагонити. Спахіе садъ говоре: ми смо землю съ оружіемъ стекли, а царъ хоће безъ сваке наплате да одузме.

Съ новомъ годиномъ свршила се дуготраюћа распра католички свештеника. Папа наименовао е за Провинціалъ Фратера Маряна Суньића, кои е сбогъ учености и разборитости далеко познатъ; друге старѣшине и одъ едне и одъ друге стране избрани су, и будући да су се обе стране хвалиле, да и духовну и времену юристь своегъ народа предъ очима имаю, то ћемо садъ видити, ели то и зъ срца говорено било, видићемо, хоћели се другомъ стазомъ поћи, садъ судругчія времена. Трнъ изъ малена боде, зато ћемо найпре къ цѣли доћи, ако погледъ на народне школе и училишта обратимо; ніе то жалостно, да кодъ 200 близу у Босни имаюћи подъ собомъ до 200.000 душа, па одъ триста година ніедна школа ніе заведена!? А то тимъ се више чудимъ, еръ босанс. Францишкани нису досадъ били самоуци, већъ су науке слушали у првимъ италіанскимъ и унгарскимъ школама, и могли су видити, шта треба простомъ народу.

Познати рударъ Паулини био е кодъ насъ мѣсто Студ. П. Г. овай е главне рудокопнѣ по Фойничкой и Височкой Нахіи обилазіо, и као што смо разумѣли, склопило се дружство на Акціе у Цариграду за босанс. рудокопню. Сумма е 250.000.000 реза. Четири акціе узео е Султанъ, две босанс. везиръ, свега 25 акція купили су босанс. Турци, едну исти Паулини, друге пакъ све су у Цариграду поузимане. Боровичка руда найболѣ се Паулинію допала, одъ свію што е досадъ видіо, да е иста Боровичка найбогатія; за Боровичку планину давао е предъ Бечкимъ трговцима за 25 година 4.000 реза, и да ће 6 одъ 100 цару плаћати, но везиръ ніе Паулини продати могао; отишао у Цариградъ и рекао е да ће на пролеће доћи, и донети машине и занаджіе, и почеће у Боровци радити на користь реченогъ дружства, а цару ће 6 одъ 100 давати. Остао е пакъ рударъ Схулзтъ, кои е подъ Хузреф-Пашомъ у Боровици руде копао, овай е дошао съ Паулиномъ, и ове е зиме у Крешеву живу копао, шта ће пакъ изъ свега овогъ бити, видићемо.

Кадъ е Тахиръ-Паша у Босну дошао, шта нису проповѣдали о нѣговой одважности, и било е, кои су се одъ нѣговогъ управляня великимъ промѣнама надали, али я, кои самъ увѣкъ видіо, шта Турци чине, да другомъ очи заслѣпе, ништа нисамъ могао вѣровати, докъ невидимъ? и ево садъ могу казати, да Рая и подъ овимъ везиромъ никаквогъ одлакшаня неима, и да и овай тако исто управля, као и прѣашньи везири, и да га се босанс. потурице толико бое, колико и прошасти везира! зато се чудимо, што садашньи везиръ, премда за Раю ништа добро учиніо ніе, зато е опетъ прошастогъ мѣсеца узео за себе подписе одъ Рае, да е онъ за време нѣговогъ владаня царске заповѣсти испунявао, и да се Рая на нѣга неима ништа тужити!? Наравно да се Рая морала тако подписати, еръ изъ два зла оно се избира, кое е далѣ одъ главе: некъ е данасъ далѣ одъ погибели, па сутра како буде.

НОВОСТИ и ЗНАМЕНИТОСТИ.

Н. В. царъ руски указао се одвећъ штедримъ према Атинянима. Онъ е не само цркву св. Ирине са богатимъ црквеннимъ посуђемъ, иконама и одеждама милостиво обдаріо, него е и 100.000 среб рубаля поклоніо катедралной цркви, коя се сада зида. Осимъ овога е іоштъ и 2. мил. за зиданѣ тамошнѣ руске цркве одредіо.

— У обштимъ Аугсбург. Новинама ово се обявлюе: при универзитету Липскомъ (Лайбцигъ) упразнѣна су два штипендіюма, кои е Г. Атанасіе Теодоровиѣъ, отъ Балла негдашньи ц. рус. канцеларіе совѣтникъ установіо. Будући да по гласу основателногъ писма само они штипендія ова добити могу, кои су 1. Србльи сродници установителя изъ Унгаріе и Аустриски држава, по степену сродства, а ако овихъ не би било 2. Сродници установителя изъ Руссіе, или, ако и овихъ не би се налазило, други руски поданици, кои помоћи требую, и 3 напоследку православни Срби, кои се у Липсіи Медицини, Филозофіи и Математики уче; зато се такови позиваю, да бисе найдалѣ до 15. Мая 1848. п. р. са основанимъ прошенѣмъ на академички Сенатъ у Липсіи обратили. Ректоръ Свеучилишта Хр. Хартенштайнъ.

— Ново наименовани профессоръ илирскогъ езика у Трієсту Г. Чудина превео е на таліянски езикъ геніялно дѣло владике црногорскогъ „Горски вѣнацъ." Дѣло ће ово скоро на свѣтъ изаћи у Трієсту.

Цѣна ране у грошићи у шайну.

	Пешта. 11. Фебр. пешт. мер.		Веспримъ. 4. Фебр. пож. мер.		Мишколцъ 29. Януарія пож ер.		Мошонъ. 3. Фебр. пож. мер.		Ђуръ. 8. Фабр. пож. мер.	
Жито .	310	320	145	160	160	165	155	130	150	180
Наполица .	200	210	115	120	150	155	—	—	130	150
Ражь . .	160	170	105	110	135	140	130	148	110	140
Ечамъ . .	135	140	—	75	95	100	86	100	78	97
Зоу . .	90	95	—	55	30	35	56	65	55	58
Кукурузъ .	100	110	70	180	90	95	95	100	80	93

Течай новаца у Бечу 12-огъ Февруарія.

Државне облигаціе	са 5 на сто		$101\frac{1}{8}$
— —	„ 4 „ „		86
— —	„ 3 „ „		62
Заямъ одъ г. 1834.	са изиграв. одъ 500 ф.		760
— 1839.	— 250 ф.		280
Банкъ - акціе			1550
Дунавскогъ Паробродства . . .			625
Унгарскогъ Средоточногъ гвозд. пута .			$99\frac{3}{16}$
Пештанскогъ сталногъ моста . .			—
Естерхазини лозови			57
Царски дукати		4 ф.	41 кр.

Станѣ Дунава.

У Пешти.

4 Марта п. р. 10′ 0″ 3‴ н. 0.

Лутрія.

Будимъ, 23. Февруар.					Бечъ, 26. Февруарія.				
15	90.	35.	1.	66.	30.	31.	69.	72.	64.

Учредникъ и Издаватель Ѳеодоръ Павловичь. — У Пешти М. Дороѳеє улици Nro. 298.

У ПЕШТИ, писмени І. Баймел.